

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMA VUOSILLE 2015-2018 (VNS 4/2014 vp)

Totean lausuntonani valtioneuvoston 4.4.2014 hyväksymästä julkisen talouden suunnitelmas-
ta ja siihen sisältyvästä kehyspäätöksestä vuosille 2015-2018 Opetushallituksen toimialaan
kuuluvan koulutuksen sekä viraston osalta seuraavan.

Hallitus on asettanut tavoitteekseen valtionvelan kääntämisen selkeään laskuun suhteessa
kokonaistuotantoon vaalikauden loppuun mennessä. Hallitus on sitoutunut toteuttamaan
tarvittavat valtion tuloihin ja menoihin kohdistuvat sopeutustoimet tavoitteiden saavuttami-
seksi. Hallitus on päättänyt kehyspäätöksessään uusista vuosia 2015-2018 koskevista sopeu-
tustoimista. Uudet menopuolen sopeutustoimet koskevat erityisesti vuotta 2015, jolloin li-
säsopeutus on noin 1 mrd. euroa nousten 1,4 mrd. euroon vuoteen 2018. Säästöt kohdistu-
vat laajalti erityyppisiin menoihin ja eri hallinnonaloille. Toisaalta hallitus on päättänyt uusista
kasvua tukevista lisäpanostuksista, jotka lisäävät valtion menoja noin 300 milj. euroa vuonna
2015.

Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita on tavoittee-
na vähentää siten, että kuntien toimintamenot vähenevät 1 mrd. eurolla vuoteen 2017 men-
nessä. Kehyspäätökseen on sisällytetty ne hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimenpi-
teet, joiden toteutustavasta ja vaikutuksista on jo käytettävissä täsmällistä tietoa ja luotettavia
arvioita. Rakennepoliittisen ohjelman monet toimenpiteet kohdistuvat opetustoimeen.

Opetus- ja kulttuuritoimen hallinnon alaa koskevat linjaukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan kehys alenee kehyskaudella 6 083 milj. eurosta
vuonna 2015 6 008 milj. euroon vuonna 2018. Kehyksen ulkopuolelta rahoitetaan opetus- ja
kulttuuritoimen menoja vuosittain 684 milj. eurosta (vuosi 2015) 567 milj. euroon (vuosi
2018). Kehyksen aleneminen ja kehyn ulkopuolisen rahoituksen väheneminen asettaa
suuria haasteita opetus- ja kulttuuritoimen palveluiden järjestämiselle ja kehittämiselle sekä
hallinnon toiminnalle.

Opetushallitus pitää myönteisenä kehyspäätökseen sisältyviä lisäpanostuksia, joita kohdiste-
taan mm. nuorisotakuun toteuttamiseen ja riittävän ammatillisen koulutuksen tarjonnan
varmistamiseen koko maassa sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän korotukseen kol-
mella vuosiviikkotunnilla 1.8.2016 lukien, kun uudet perusopetuksen opetussuunnitelmat
otetaan käyttöön. Myönteisiä uudistuksia ovat myös ammatillisen koulutuksen opiskelijava-
lintaprosessien edelleen kehittäminen ja käyttöönotettava uusi ammatilliseen peruskoulutuk-
seen valmistavan koulutuksen

kokonaisuus, uudet oppisopimuskoulutuksen toteuttamismallit, aikuiskoulutuksen haku- ja koulutustietopalvelut, lukion tavoitteita ja tuntijakoa koskevan valtioneuvoston asetuksen sekä lukion opetussuunnitelman perusteiden uudistaminen sekä näyttötutkintojärjestelmän kehittäminen. **Uudistusten toteuttamiseen tulee kuitenkin varata riittävät resurssit.**

Opetustoimen palveluiden järjestämiseen vaikuttaa lisäksi kuntien valtionosuuksiin kehyskaudella tehtävät ja jo aikaisemmin tehdyt leikkaukset. Myönteistä on se, että valtionosuuden perusteena oleviin yksikköhintoihin tehdään vuonna 2015 kustannustason muutoksesta johtuvat indeksitarkistukset sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän lisäämisestä johtuva korotus. Vuonna 2015 valtionosuuksien indeksikorotus lisää peruspalvelujen valtionosuuksia noin 47 milj.eurolla sekä opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalan valtionosuuksia noin 9,5 milj.eurolla. Tuntimäärän lisäyksestä johtuva peruspalvelujen valtionosuuksiin tehtävä korotus on 3,9 milj.euroa vuonna 2016 ja 9,4 milj.euroa vuodesta 2017 lukien. Toisaalta oppilaitosten perustamishankkeiden rahoituksesta on tarkoitus luopua (säästö kehyskaudella 12-22 milj.euroa) ja perusopetuksen laadun kehittämiseen liittyviä valtionavustuksia on tarkoitus leikata noin 57 milj.eurolla. Leikkausten kohdentamisesta Opetushallituksella ei ole tarkempaa tietoa.

Ammattikorkeakoulujen perusrahoitus siirretään kokonaan valtiolle vuoden 2015 alusta Uudistuksen myötä kuntien osuutta muun koulutuksen rahoituksessa vastaavasti lisätään.

Kunnat järjestävät lähes kaiken esi- ja perusopetuksen, suurimman osan lukiokoulutuksesta sekä merkittävän osan ammattikoulutuksesta. Valtionosuuksien leikkausten vaikutus koulutuspalvelujen laatuun jää riippumaan yksittäisten kuntien ratkaisusta ja mahdollisuuksista rahoittaa palveluita aikaisempaa enemmän vero- ja maksutuloilla sekä lainoituksella. **Perustamishankerahoituksesta luopuminen voi aiheuttaa ongelmia erityisesti pienille ja vaikeassa taloudellisessa asemassa oleville kunnille sekä yksityisille opetuksen järjestäjille. Opetushallitus pitää tärkeänä, että yhdenvertaisuuden turvaamiseksi koulutuksen tilaa ja laatua tulee seurata ja tarvittaessa osoittaa lisäresursseja.**

Julkisen talouden suunnitelmassa mainitaan valtioneuvoston periaatepäätös 5.9.2013, jolla perustettiin uusi strategisen tutkimuksen rahoitusväline. Opetushallitus pitää rahoitusvälineen käyttöönottoa perusteltuna tietoperustaisen päätöksenteon vahvistamisen kannalta. Opetushallitus pitää tärkeänä, että strategisen tutkimuksen välinettä hyödynnetään myös koulutukseen ja kasvatukseen liittyvän tutkimuksen rahoituksessa.

Kehyspäätöksessä budjetoidut rakennepoliittiset toimenpiteet lisäävät valtion menoja vuosina 2015-2016 vuosittain noin 70-90 milj.eurolla. Vuoden 2017 tasolla ohjelman vaikutus valtion menoihin nollautuu.

Opetustointia koskevia rakennepoliittisia toimenpiteitä, joiden vaikutukset on otettu kehyslaskelmissa huomioon, ovat mm. oppivelvollisuusiän nostaminen 17 vuoteen, esiopetuksen muuttaminen velvoittavaksi, korkeakoulujen opiskelijavalintajärjestelmien uudistaminen ja aloituspaikkamäärien määräaikainen lisääminen, korkeakouluopiskelun valmistumisaikojen nopeuttaminen, toisen asteen koulutuksen, ammatillisen lisäkoulutuksen sekä vapaan sivistystyön rahoitusjärjestelmän ja järjestäjäverkon uudistaminen, koulunkäyntiavustajien lukeminen osaksi opettaja-oppilassuhdetta sekä uskonnon ja elämäntutkimuksen opetusryhmien muodostamista koskevan järjestämisvelvoitteen väljentäminen. Rakennepoliittisia toimenpiteitä, joiden vaikutuksia kehyskissa ei ole vielä otettu huomioon, ovat oppimateriaalien keskitetyn hankinnan lisääminen ja siirtyminen kohti digitaalisia materiaaleja sekä kelpoisuusvaatimusten väljentäminen.

Opetushallitus toteaa rakennepoliittisista uudistuksista yleisesti, että niillä on merkittäviä vaikutuksia koko koulutus- ja kasvatustalouteemme. Uudistusten valmisteluun tulee varata riittävästi aikaa ja valmistelu tulee tehdä laajassa koulutuksen hallinnon ja muiden asiantuntijoiden sekä järjestöjen yhteistyössä, johon myös Opetushallitus osallistuu. Uudistusten vaikutukset tulee arvioida etukäteen monipuolisesti ja huolellisesti. Kehyspäätökseen sisältyvät arviot uudistusten lisäkustannuksista vaikuttavat alhaisilta ja toisaalta säästövaikutukset yliarvioiduilta. Uudistuksista tulee voida valmistelun kuluessa myös luopua tai niiden sisältöä muuttaa, mikäli niillä arvioidaan olevan merkittäviä haittavaikutuksia koulutukselliseen tasa-arvoon tai koulutuksen laatuun.

Perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta 28.6.2012 annetun valtioneuvoston asetuksen (tuntijakoasetus) antamisen yhteydessä valtioneuvoston pöytäkirjaan kirjattiin perusopetukseen osoitettavaa kolmea lisätuntia koskevan lausuman lisäksi lausuma, jonka mukaan valtioneuvosto edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee vuoden 2014 loppuun mennessä hallituksen esityksen, jossa vapaaehtoisen A 2-kielen tarjoaminen säädetään opetuksen järjestäjille pakolliseksi. Tuntijakoasetuksen esittelymuistion mukaan kieliohjelman monipuolistamiseksi opetuksen järjestäjille voidaan myöntää erillisrahoitusta. Kehyspäätökseen ei sisälly mainintaa kieliohjelman monipuolistamisesta ja perusopetuksen järjestäjille osoitettavista lisävoimavaroista.

Opetushallituksen voimavarat

Useat Julkisen talouden suunnitelmaan ja siihen sisältyvään kehyspäätökseen sisältyvät uudistukset lisäävät Opetushallituksen työmäärää ja vastuita. Jo aikaisempien päätösten perusteella Opetushallituksen toimintamenoihin osoitetuissa määrärahoissa ja muissa Opetushallituksen käyttöön osoitetuissa määrärahoissa on Opetushallituksen nykyiset ja uudet tehtävät huomioon ottaen merkittävä vaje.

Erityisesti Opetushallituksen taloutta rasittavat kehyskaudella jo aikaisemmin päätetyt valtiotalon yleisen tuottavuuden kasvuun perustuvat menoleikkaukset sekä varsinkin niiden lisäksi päätetty Opetushallitus- ja CIMO -yhteistyöstä johtuva rakenneleikkaus sekä arviointitoimintojen siirtymisestä aiheutuva ylisuuri resurssien siirto uudelle Kansalliselle koulutuksen arviointikeskukselle 1.5.2014 lukien. Opetushallituksen arvion mukaan leikkauksista aiheutuva resurssivaje on vuonna 2015 noin kaiken kaikkiaan 4,0 miljoonaa euroa, mikä vastaa runsaan 60 henkilötyövuoden kustannuksia. Opetushallituksella on aikaisemmilta vuosilta siirtyviä toimintamenoja käytettävissä olevia määrärahoja noin 3,0 milj.euroa. Tämän hetken arvion mukaan tästä summasta joudutaan käyttämään vuonna 2014 kaksi kolmasosaa.

Opetushallituksen voimavaroihin ei pidä kohdentaa kehyspäätöksessä todettua uutta yleistä 0,5 prosentin suuruista tuottavuuden kasvuun perustuvaa määrärahavähennystä. Myönteisenä Opetushallitus pitää kehyspäätöksen kirjausta, jonka mukaan virastojen toimintamäärärahoihin tehdään vuosittain toimitilamenojen indeksikorotuksia vastaava laskennallinen lisäys, joskin on huomattava, ettei **lisäys kasvata käytettävissä olevien voimavarojen määrää.**

Henkilöstömäärän kehitys

Valtion tuottavuusohjelman mukaisesti Opetushallitukselle osoitettiin muita opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastoja selvästi suurempi, aluksi 12 henkilövuoden vähennystavoite, vuotta kohden. Opetushallituksen henkilötyövuosivähennystavoite vuoden 2011 loppuun mennessä oli 20 prosenttia vuoden 2005 toimintamomentin henkilötyövuosista. Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomuksen (231/2011) mukaan Opetushallitus eteni henkilötyövuosimittarilla mitattuna tuottavuusohjelman toteutuk-

sessä hyvin. Opetushallituksen kokonaishenkilöstömäärä vähentyi vuoteen 2011 mennessä huomattavasti enemmän kuin tuottavuustavoite edellytti. Opetushallituksen osalta suurin ongelma onkin liittynyt vähennystavoitteen suhteelliseen suuruuteen ja siihen, että vähennykset eivät pääosin perustuneet arvioituun tuottavuuspotentiaaliin, vaan mekaaniseen henkilötövuosien leikkaukseen.

Toisaalta tuottavuusohjelmalla on ollut negatiivisia vaikutuksia viraston toimintaan. Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomuksen mukaan Opetushallituksen kyky tukea koulutuksenjärjestäjiä uudistusten, kuten tutkintojen perusteiden uusimisen, toimeenpanossa on heikentynyt. Vuodesta 2011 lukien säästötavoite on ollut 5,0 henkilötövuotta vuotta kohden, vaikka Opetushallituksen tehtävien määrä on koko ajan lisääntynyt. Henkilötövuosien tavoite ja toteuma 2005-2014 (toimintamenomomentti)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	muutos 05/13
Tavoite/arvio tm			291	285	277	266	254	249	244	228	
Toteutunut/arvio tm	305,6	293,6	294,7	282,9	268,1	261,9	262,9	264,2	260,6		-45
Erotus			3,7	-2,1	-8,9	-4,1	8,9	15,2	16,6		

Vuoden 2014 tavoiteluvussa on otettu huomioon 17 htv:n siirto Kansalliseen koulutuksen arviointikeskukseen 1.5.2014 lukien.

Opetushallitus on vuosien varrella pyrkinyt sopeuttamaan toimintojaan selviytyäkseen resurssien vähenemisestä ilman että toimintojen ja palveluiden laatu heikkenisi. Tähän liittyen Opetushallituksessa on kehitetty talous- ja vuosisuunnittelu- ja budjetoitikäytäntöjä sekä kiinnitetty huomiota prosessien tehostamiseen, osaamisen kehittämiseen, henkilöstön jaksamiseen ja johtamiseen. Lisäksi on laajennettu tehtäväkuvia ja tehostettu toimitilojen käyttöä, ja maksullisen palvelutoiminnan volyymi on pyritty pitämään nykytasolla huolimatta niukenevista asiantuntijaresursseista. Opetushallitus jatkaa edelleen määrätietoisesti toimintojen tehostamista ja tuottavuuden parantamista.

Vuodesta 2010 lukien Opetushallitus ei ole enää pystynyt toimintamenomomentilta palkatun henkilöstön vähentämiseen tuottavuusohjelmaan ja valtion talousarvioon vuosittain kirjattujen tavoitteiden mukaisesti. Tuottavuuspotentiaali, mikä mahdollisti tuottavuusohjelman alkuvuosina edellä todetut vähennykset, on käytetty suurimmalta osin ja Opetushallitus on pitänyt ensisijaisena sitä, että se pystyy huolehtimaan lakisääteisistä sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa tulossopimuksessa sovituista tehtävistä. **Tilanne ei ole enää mahdollistanut henkilöstömäärän supistamista tavoitelukujen mukaisesti.**

Työsuojeluviranomaiset ovat viime vuosina useaan otteeseen kiinnittäneet huomiota säännöllisen työajan ylityksiin Opetushallituksessa. Vuonna 2010 tehdystä tarkastuksesta laadittuun kertomukseen kirjattiin Opetushallitukselle kehoitus haitallisen työkuormituksen vähentämiseen. Syynä kehoitukseen oli säännöllisen työajan ylittävien tuntien runsas leikkautuminen sekä tilapäisten kuormitustilanteiden tasaamiseen tarkoitettujen työaikapankin saldon nopea nousu. Vuonna 2012 suoritettussa tarkastuksessa katsottiin, että Opetushallitus oli ryhtynyt toimenpiteisiin vuonna 2010 annetun kehoituksen noudattamiseksi, mutta tarkastuskertomukseen kirjattiin edelleen työmäärää koskeva toimintaohje. Vuonna 2013 säännöllisen työajan ylittävien työtuntien määrä on lähtenyt uudelleen kasvuun ja työaikapankissa on tällä hetkellä noin 4,0 henkilötövuotta vastaava tuntimäärä.

Hallinnonalan rakenteellinen kehittäminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö on 17.2.2012 (OKM/1/000/2012) tekemällään päätöksellä päättänyt, että ”*Opetushallituksen ja Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyökeskus CIMOn rakenteita*

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 040 348 7555, faksi 040 348 7865, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 040 348 7555, fax 040 348 7865, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

ja toimintoja kehitetään vuoden 2012 aikana siten, että kehittämistyön seurauksena syntyy vähintään 1,5 miljoonan euron säästöt". Tehtyjen selvitysten perusteella virastojen toiminnasta ei löydetty sellaisia päällekkäisyyksiä, joiden poistamisesta voitaisiin saavuttaa tavoiteltu säästö, eikä mainittuun päätökseen perustuvia rakenteellisia muutoksia ole toteutettu. Opetushallituksen toimintamenomomentille on kuitenkin osoitettu vuosille 2014 ja 2015 kohdennettu pysyvä yhteensä 1 055 000 euron määrärahalleikkaus.

Opetushallituksen on esittänyt Toiminta- ja taloussuunnitelmassaan 2015-2018 sekä vuoden 2014 ensimmäistä lisätalousarviota sekä vuoden 2015 talousarviota koskevissa ehdotuksissaan, että **toteutumattomaan rakenteelliseen muutokseen perustuvaa määrärahalleikkausta vastaava määrärahalisäys otetaan lisäyksenä huomioon momentilla 29.01.02 vuoden 2014 lisätalousarviossa (704 000 euroa) ja täysimääräisesti pysyvänä lisäyksenä (1 055 000 euroa) tulevien vuosien määrärahaehyöksissä.** Kehyspäätös ei sisällä Opetushallituksen esittämää lisäystä.

Arviointiyksikön tehtävien siirto

Opetushallituksen arviointiyksikön toiminta siirtyy 1.5.2014 lukien uuteen perustettavaan Koulutuksen arviointikeskukseen. Tehtäväsiirtoon liittyen Opetushallituksen toimintamenomomentilta on siirretty vuoden 2014 talousarviossa 1 025 000 euroa momentille 29.01.04 ja edelleen vuoden 2015 määrärahaehyksessä 563 000 euroa eli yhteensä 1 688 000 euroa. Opetushallitus on esittänyt vuoden 2014 talousarvion valmistelun yhteydessä, että Opetushallituksesta poistuvaa työmäärää (13,4 htv) vastaava palkkausmeno on arviolta 917 000 euroa. Muiden menojen osalta arviointiyksikön toimintaa on rahoitettu pääosin opetus- ja kulttuuriministeriön osoittamilla erillismäärärahoilla. **Opetushallitus toteaa, että arviointiyksikön toiminnan siirtoon liittyvä määrärahasiirto on mitoitettu paljon suuremmaksi kuin, mikä on todellinen Opetushallituksen toiminnassa tapahtuva menovähennys.**

Opetushallitus on esittänyt, että määrärahasiirron ja arvioitujen menosäästöjen välinen ero otetaan määrärahalisäyksenä huomioon momentilla 29.01.02 vuoden 2014 lisätalousarviossa (513 000 euroa) ja täysimääräisesti pysyvänä lisäyksenä (769 000 euroa) tulevien vuosien määrärahaehyksissä. Kehyspäätös ei sisällä Opetushallituksen esittämää lisäystä.

Muita Opetushallituksen tehtäviin ja voimavaroihin vaikuttavia uudistuksia

Varhaiskasvatus

Vuoden 2015 aikana mahdollisesti Opetushallituksen tehtäviksi osoitettavia varhaiskasvatuksen ohjaukseen ja kehittämiseen liittyviä tehtäviä ei ole vielä määriteltä, joten niiden vaikutusta henkilöstö- ja määrärahamitoitukseen ei ole voitu tarkkaan arvioida.

Opetushallitus on toimittanut opetus- ja kulttuuriministeriölle 13.3.2012 selvityksen varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalveluiden hallinnon ja ohjauksen siirron organisatorisista ja asiantuntijuuteen liittyvistä edellytyksistä. **Opetushallitus esitti, että varhaiskasvatuksen hallinto- ja kehittämissuhteiden laadukas hoitaminen edellyttäisi vähintään viiden henkilötövuoden lisäystä Opetushallituksessa. Lisäksi siirto edellyttää nykyisen henkilöstön toimenkuvien tarkistamista ja osaamisen kehittämistä.**

Eduskunta hyväksyi vuoden 2013 talousarvion hyväksymisen yhteydessä lausuman, jonka mukaan "Eduskunta edellyttää, että varhaiskasvatustaloussääntöjen jatkovalmistelussa hallitus selvittää kaikkien varhaiskasvatukseen liittyvien tehtävien siirtämisen opetus- ja kulttuurimi-

nisteriön hallinnonalalle ja huolehtii siitä, että varhaiskasvatuksen perusteiden laatiminen määritellään selkeästi Opetushallituksen tehtäväksi. Lisäksi Opetushallitukselle on turvattava riittävät resurssit sille siirtyvien tehtävien hoitamiseen.” Kehyspäättökseen ei sisälly mitään mainintaa Opetushallitukselle siirtyvistä resursseista.

Oppivelvollisuusajan pidentäminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö on lähettänyt lausunnolle luonnoksen hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Esitysluonnoksen mukaan uudistus lisää Opetushallituksen tehtäviä. Opetushallituksen tulisi käsitellä opiskelupaikan vastaanottamisen ilmoituksia niiltä oppivelvollisilta, jotka hakeutuvat koulutukseen muutoin kuin yhteisten opiskelijavalintarekisterin avulla järjestettävien hakujen kautta. Lisäksi Opetushallituksen tulisi huolehtia opiskelupaikan osoittamisesta ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaan ja valmistavaan koulutukseen niille nuorille, jotka eivät määräaikaan mennessä ota vastaan heille osoitettua koulutuspaikkaa tai osoita muutoin suorittavansa oppivelvollisuutensa. **Uudistuksen vaikutukset Opetushallituksen työmäärään tulee arvioida ja Opetushallitukselle tulee osoittaa mainittujen uusien tehtävien hoitamiseen lisäresursseja.** Kehyspäättökseen ei sisälly mitään mainintaa Opetushallitukselle siirtyvistä resursseista.

Maksujen periminen ulkomailla suoritettujen tutkintojen perusteella korkeakouluihin hakevilta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on lähettänyt lausunnolle luonnoksen hallituksen esitykseksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta. Esitysluonnoksen mukaan ulkomailla suoritettujen tutkintojen perusteella korkeakouluihin hakevilta perittäisiin hakijamaksu. Maksut kerättäisiin sähköisiä opiskelijavalintajärjestelmiä hyväksikäyttäen ja maksut perisi Opetushallitus. Uudistus lisää Opetushallituksen tehtäviä. **Uudistuksen vaikutukset Opetushallituksen työmäärään tulee arvioida ja Opetushallitukselle tulee osoittaa mainittujen uusien tehtävien hoitamiseen lisäresursseja.** Kehyspäättökseen ei sisälly mitään mainintaa Opetushallitukselle siirtyvistä resursseista.

Aikaisemman osaamisen hyväksilukemista edistävä toiminto

Hallituksen päätöksessä rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta osana julkisen talouden suunnitelmaa on todettu seuraavaa:

”Opetushallituksen yhteyteen sijoitettavan aikaisemman osaamisen hyväksilukemista edistävän toiminnon valmistelu tapahtuu vuonna 2014.”

Kysymyksessä on uusi tehtävä, jonka hoitamiseen tulee osoittaa voimavaroja.

Korkeakoulujen hakijasuman purku

Hallituksen päätöksessä rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta osana julkisen talouden suunnitelmaa on todettu seuraavaa:

”Työurien pidentämistavoitteen saavuttamiseksi toteutetaan korkeakoulujen hakijasuman purku kasvattamalla määräaikaisesti korkeakoulujen sisäänottoa vuosina 2014-2016 tulevaisuuden työvoimatarpeen kannalta oleellisilla aloilla.”

Korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämisen mahdollisesti edellyttämä valintaperusteiden muutos edellyttää lisätöitä Opetushallituksessa, johon tulee osoittaa voimavaroja.

Opiskelijavalintapalveluiden kehittäminen

Opetushallitus jatkaa sähköisten haku- ja valintapalveluiden uudistamista ja laajentamista. Uusi oppijan verkkopalvelu eli Opintopolku.fi palvelu korvaa erilliset ja päällekkäiset koulutustieto-, haku- ja valintapalvelut. Tavoitteena on tarjota yhden luukun periaatteella kaikenikäisille tietoa koulutuksesta, välineet koulutukseen hakeutumiseen sekä oppimista ja urasuunnittelua tukevia palveluja esiopetukseen ilmoittautumisesta aikuiskoulutukseen saakka. Todennetun osaamisen rekisteri tulee toimimaan kattavana opetustoimialan tietovarantona, johon kerätään julkisin varoin tuetun koulutuksen kautta saatu ja todennettu osaaminen.

Opiskelijapalvelujen jatkokehittäminen edellyttää riittäviä voimavaroja Opetushallitukselle. Opetushallitus on esittänyt opetus- ja kulttuuriministeriölle arvion tarvittavista lisävoimavaroista toimintamenomomentille ja kehittämismomenteille. Kehyspäätökseen ei sisälly erityistä mainintaa Opiskelijavalintapalveluihin osoitettavista määrärahoista.

Muita kustannuksia lisääviä hankkeita

Opetushallituksen tarkoituksena on ottaa käyttöön sähköinen asianhallintajärjestelmä. Järjestelmän käyttöönotto lisää pitemmällä tähtäimellä toiminnan tehokkuutta, mutta käyttöönottoaiheessa kustannukset lisääntyvät.

Lopuksi

Suomalainen koulutus on isojen haasteiden edessä. Oppimistulosten lasku, erojen lisääntyminen koulujen ja alueiden välillä sekä globalisaation ja teknologisen kehityksen tuottamat uudet osaamisvaatimukset edellyttävät vahvaa kansallista koulutuksen kehittämisotetta. Lisäksi meneillään on mittavia hankkeita, kuten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien ja ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteiden uudistaminen, varhaiskasvatustilainmuutosten ja ohjauksen uudistaminen, oppivelvollisuusajan pidentäminen, nuorten koulutustakuun toteuttaminen sekä opiskelijavalintajärjestelmien uudistaminen ja hakijamaksun käyttöönotto ulkomailla tutkinnon suorittaneille, joiden läpivieminen vaati koulutuksen huippuasiantuntemusta ja hallinnollista osaamista.

Kansainvälisestä näkökulmasta Suomen koulutuksen ohjausjärjestelmä on varsin poikkeuksellinen siinä, miten paljon se nojaa luottamukseen. Osassa maita koulutusta koskeva päätöksenteko on enemmän keskus- tai aluehallinnon käsissä. Toisaalta kansainvälinen kehitys on laajalti kulkenut kohti Suomen tapaista hajautettua päätöksentekoa. Muissa desentralisoiduissa maissa hallinnon hajauttamisen vastapainoksi on kuitenkin yleensä kehitetty joko inspektoraattiin, standardisoiituihin kokeisiin tai näiden yhdistelmään nojaava vahva ulkoisen laadunvarmistuksen järjestelmä. Suomen tie on ollut luottaa paikallisen tason päätöksentekoon ja korkeasti koulutettujen opettajien ammattitaitoon. Valvontajärjestelmän puuttuessa nykyisten harvalukuisten kansallisten ohjausinstrumenttien merkitys kuitenkin korostuu. Opetushallituksen tehtäväkenttään kuuluvat opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden kehittäminen ja täytäntöönpanon tuki, koulutuksen kehittämisen informaatio-ohjaus sekä päätöksenteon tietoperustaisuuden vahvistaminen ovat kriittisessä asemassa koulutuksen kansallisen yhtenäisyyden ja tasa-arvon säilymisen sekä osaamisen tulevaisuuden kannalta.

Suomella ei ole varaa ohentaa entisestäänkin ohutta ohjausjärjestelmää – ei varsinkaan tilanteessa, jossa koulutuksen toimintaympäristö on voimakkaassa murrotilassa. Oppimistulokset ovat kääntyneet laskuun, valtion ja kuntien talous on vakavien haasteiden edessä, kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus lisääntyy, nuorisotyöttömyys on kasvanut ja koulutuksen

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 040 348 7555, faksi 040 348 7865, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 040 348 7555, fax 040 348 7865, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

järjestäjäkenttää odottavat muutokset. Haasteisiin vastaaminen ja muutosten onnistunut läpiviemi tarvitsevat tuekseen vahvaa ja asiantuntevaa kansallista ohjausta ja tukea. Opetushallituksella on kansallisena koulutuksen kehittämisen ja asiantuntijavirastonä tällä tärkeä roolinsa, jota ei resurssien leikkauksella tule horjuttaa

Opetushallitus on esittänyt ehdotuksessaan valtion vuoden 2014 ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen ja valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen, että Opetushallituksen toimintamomentille (tilijaottelu 29.01.02.1) osoitetaan pysyvät lisämäärärahat (1 824 000 euroa) kompensoimaan hallinnonalan rakenteen kehittämisen ja arviointikeskukselle siirrettävien voimavarojen johdosta tehtäviä perusteettomia leikkauksia sekä tuottavuusohjelman mukaisesti tehtyjä määrärahalikkauksia vastaavat lisämäärärahat (1 193 000 euroa) siltä osin, kun henkilöstömäärälle asetetut vähennystavoitteet eivät ole saavutettavissa. **Ehdotus kehyksen ylittävistä pysyvistä lisämäärärahoista on yhteensä 3 017 000 euroa. Ilman lisävoimavaroja Opetushallitus ei pysty vastaamaan nykyisistä lakisääteisistä eikä opetus- ja kulttuuriministeriön tulossopimuksessa osoittamista tehtävistään. Lisäksi monet edellä tässä lausunnossa esitetyt uudistukset lisäävät tulevana vuosina Opetushallituksen työmäärää entisestään ja vaativat resursseja, joiden määrä tulee uudistusten valmistelun yhteydessä tarkemmin selvittää.**

Opetushallitus esittää, että eduskunta hyväksyisi nyt käsiteltävänä olevan Julkisen talouden suunnitelmaa koskevan selonteon käsittelyn yhteydessä lausuman, jossa edellytettäisiin riittävien voimavarojen osoittamista Opetushallitukselle tässä lausunnossa esitetyllä tavalla.